

Zalecenia w sprawie praktyk odbywanych przez aplikantów XII rocznika aplikacji sędziowskiej po 22 i 23 zjeździe

**Do
Patronów praktyk
oraz Patronów koordynatorów
aplikantów aplikacji sędziowskiej**

I. Ogólne założenia co do przebiegu praktyk

Założeniem praktyki, co do zasady, jest zaznajomienie aplikantów z czynnościami i metodyką pracy sędziego oraz doskonalenie umiejętności wykorzystania wiedzy teoretycznej i znajomości orzecznictwa. Praktyka winna utrwalać wiedzę zdobytą podczas bezpośrednio poprzedzających ją zajęć seminaryjnych w ramach zjazdu.

Patron praktyki ma obowiązek omówić z aplikantem cel, szczegółowy zakres tematyczny praktyki i jej planowany przebieg oraz zapoznać aplikanta ze swoim stanowiskiem pracy i strukturą organizacyjną jednostki, w której jest zatrudniony.

Patron praktyki powinien w pierwszej kolejności powierzać aplikantowi wykonanie czynności określonych w zaleceniach dotyczących przebiegu praktyki po konkretnym zjeździe (czynności obowiązkowe), udzielać aplikantowi wskazówek i pomocy przy wykonywaniu tych czynności oraz kontrolować prawidłowość ich wykonania.

Po wykonaniu czynności przez aplikanta należy szczegółowo omówić z nim rezultaty jego pracy, w tym ewentualne uchybienia.

Patron praktyki winien zwrócić szczególną uwagę na nabycie przez aplikantów umiejętności samodzielnego opracowywania projektów orzeczeń będących przedmiotem sprawdzianu.

Zaleca się angażowanie aplikanta w czynności, o których mowa w art. 45 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych.

W przypadku, gdy zrealizowanie czynności zawartych w zaleceniach dotyczących przebiegu danej praktyki okazało się niemożliwe, należy je uzupełnić podczas kolejnych praktyk – tak, aby aplikant po zakończeniu cyklu praktyk w danym wydziale posiadał

wszystkie niezbędne umiejętności z zakresu objętego programem wyszczególnionych zjazdów.

Uprzejmie proszę o zapoznanie się z zarządzeniem Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury Nr 539/2021 z dnia 27 października 2021 r. w sprawie szczegółowych zasad odbywania praktyk przez aplikantów aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej, które znajduje się na stronie internetowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury pod adresem <https://www.kSSIP.gov.pl/node/7958>.

II. Schemat organizacyjny praktyk w sądzie rejonowym – wydziale rodzinnym

Numer zjazdu	Termin zjazdu	Czas trwania i termin praktyki	Data i przedmiot sprawdzianu
22	13-17.02.2023 r.	od 20.02.2023 r. do 10.03.2023 r. (3 tygodnie)	-
23	13.03 - 17.03.2023 r.	od 20.03.2023 r. do 14.04.2023 r. (4 tygodnie w tym <u>1 tydzień na</u> <u>czynności</u> <u>podejmowane w</u> <u>ramach</u> <u>postępowania</u> <u>wykonawczego.</u>)	17.04.2023 r.; opracowanie, na podstawie spreparowanych akt, projektu orzeczenia wraz z uzasadnieniem w sprawie objętej tematyką zjazdu

III. Zalecenia dotyczące przebiegu poszczególnych praktyk

III.1. ZALECENIA W SPRAWIE PRAKTYK PO 22 ZJEŹDZIE

Przedmiot zjazdu: Prawo rodzinne i opiekuńcze – proces

W zakresie **prawa materialnego** należy poświęcić szczególną uwagę zagadnieniom prawa rodzinnego, które obejmują:

- 1) pochodzenie dziecka,
- 2) rozwiązanie przysposobienia,
- 3) roszczenia alimentacyjne,
- 4) ustanowienie rozdzielności majątkowej między małżonkami.

W zakresie prawa procesowego należy szczególną uwagę poświęcić następującym zagadnieniom:

- 1) własność rzeczowa i miejscowa w poszczególnych sprawach rodzinnych rozpoznawanych w postępowaniu procesowym;
- 2) reprezentacja osób małoletnich w procesie;
- 3) udział prokuratora i organizacji społecznych w postępowaniu w sprawach rodzinnych;
- 4) legitymacja czynna i bierna w sprawach rodzinnych rozpoznawanych w postępowaniu procesowym;
- 5) postępowanie zabezpieczające w zakresie alimentów i kontaktów z dzieckiem;
- 6) odrębności procedury w sprawach rodzinnych rozpoznawanych w procesie, w szczególności w sprawach ze stosunków między rodzicami a dziećmi; specyfika postępowania dowodowego w tych sprawach;
- 7) zależność między postępowaniem o rozwód lub separację toczącym się przed sądem okręgowym a postępowaniem w sprawach o zaspokojenie potrzeb rodziny lub o alimenty oraz w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej nad wspólnymi dziećmi stron lub ustalenia kontaktów toczącymi się w sądzie rejonowym.

W ramach praktyki należy także zapoznać aplikantów z problematyką alternatywnych metod rozwiązywania sporów w sprawach rodzinnych, **w tym mediacji rodzinnej**, porozumień małżonków o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem oraz zakresu związania tym porozumieniem, jak również ugód sądowych w sprawach rodzinnych.

Szczególną uwagę należy poświęcić sprawom rodzinnym z elementem zagranicznym, a zwłaszcza problematyce ustalania jurysdykcji i prawa właściwego w sprawach rodzinnych, w tym kwestiom uregulowanym w Rozporządzeniu 4/2009 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych oraz Rozporządzeniu Rady (UE) 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (wersja przekształcona).

W ramach zjazdu 22 aplikanci omawiać będą również zagadnienia dotyczące zadań i funkcjonowania **Opiniodawczych Zespołów Sądowych Specjalistów**, stąd celowym jest także zapoznanie aplikantów z praktycznymi aspektami działalności tych Zespołów oraz formułowaniem postanowień dowodowych kierowanych do tych Zespołów w poszczególnych kategoriach spraw.

Czynności, które powinny zostać zlecone aplikantowi w trakcie praktyki (czynności obowiązkowe):

sporządzenie co najmniej jednego projektu orzeczenia końcowego wraz z uzasadnieniem (oraz zarządzeniami);

1. w sprawie o ustalenie/zaprzeczenie pochodzenia dziecka,
2. w sprawie o alimenty (zasądzenie, podwyższenie, obniżenie, uchylenie),
3. w sprawie o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej między małżonkami,
4. orzeczenia w przedmiocie zabezpieczenia w sprawie dotyczącej pochodzenia dziecka lub w sprawie alimentacyjnej, pozbawienie, ograniczenie, zawieszenie i przywrócenie władzy rodzicielskiej;

III.2. ZALECENIA W SPRAWIE PRAKTYK PO 23 ZJEŹDZIE

Przedmiot zjazdu: Prawo rodzinne – postępowanie nieprocesowe, postępowanie w sprawach nieletnich.

1. W zakresie spraw rodzinnych rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym oraz spraw opiekuńczych szczególnie istotne są następujące zagadnienia z zakresu prawa materialnego:

- 1) wykonywanie władzy rodzicielskiej (pozbawienie, ograniczenie, zawieszenie, przywrócenie władzy rodzicielskiej);
- 2) piecza zastępcza (rodzinna, instytucjonalna); rozstrzygnięcie o istotnych sprawach dziecka; zarząd majątkiem dziecka; uregulowanie i wykonywanie kontaktów z dzieckiem; odebranie dziecka;
- 3) przysposobienie (krajowe i zagraniczne); opieka i kuratela; przeciwdziałanie przemocy w rodzinie; sprawy rozpoznawane na gruncie Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę,
- 4) sprawy rozpoznawane na podstawie przepisów ustaw: o ochronie zdrowia psychicznego, o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, o zawodach lekarza i lekarza dentystry, o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów, o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży.

Istotne zagadnienia proceduralne to:

- 1) działanie sądu rodzinnego z urzędu; przebieg postępowania opiekuńczego od momentu zawiadomienia o zdarzeniu uzasadniającym wszczęcie postępowania z urzędu do zakończenia postępowania rozpoznawczego;
- 2) postępowania zabezpieczające w toku postępowania rozpoznawczego, w tym wydawanie postanowień o umieszczeniu małoletniego w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej na czas trwania postępowania, ustanowieniu nadzoru kuratora sądowego na czas trwania postępowania, itp.;
- 3) status małoletniego w sprawach opiekuńczych, wysłuchanie małoletniego; skuteczność, wykonalność i prawomocność orzeczeń wydawanych w sprawach opiekuńczych, możliwość zmiany prawomocnego orzeczenia;
- 4) koszty postępowania, przyznawanie opiekunowi prawnemu lub kuratorowi wynagrodzenia za pełnienie tych funkcji.

2. W zakresie spraw rozpoznawanych na podstawie przepisów ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich **szczególnie istotne są następujące zagadnienia z zakresu prawa materialnego:**

- 1) zakres przedmiotowy i podmiotowy stosowania ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich;
- 2) pojęcie demoralizacji i czynu karalnego; środki wychowawcze, środek leczniczy, środek poprawczy oraz zasady i przesłanki stosowania tych środków;
- 3) nakładanie obowiązków na rodziców i opiekunów; stosowanie środków tymczasowych; umieszczenie nieletniego w schronisku dla nieletnich; nadzór sędziego nad przestrzeganiem przepisów w zakresie zatrzymania nieletniego i umieszczenia w policyjnej izbie dziecka;
- 4) zmiana lub uchylenie środka wychowawczego; odwołanie warunkowego zawieszenia lub warunkowego zwolnienia z zakładu poprawczego.

Istotne zagadnienia proceduralne to:

- 1) odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego oraz przepisów Kodeksu postępowania karnego w sprawach nieletnich wszczętych na podstawie **ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich**,
- 2) bieg postępowania w sprawie nieletniego od zawiadomienia o podejrzeniu dopuszczenia się popełnienia czynu karalnego lub o zrachowaniach świadczących o uleganiu procesowi demoralizacji do zakończenia postępowania rozpoznawczego;
- 3) strony postępowania; uprawnienia pokrzywdzonego, który nie jest stroną; przypadki obligatoryjnej obrony; właściwość rzeczowa sądu; podejmowanie decyzji na procesowych na etapie postępowania rozpoznawczego w I instancji i wykonawczego;
- 4) przebieg rozprawy lub posiedzenia, w tym wysłuchanie nieletniego; wydawanie postanowień o zastosowaniu środka tymczasowego w postaci umieszczenia nieletniego w schronisku dla nieletnich oraz zarządzeń dotyczących ustalenia miejsca w schronisku; doprowadzenie nieletniego do schroniska; przedłużanie pobytu w schronisku;
- 5) postępowanie dowodowe, w tym zlecenie wywiadu, opinii biegłych w trakcie pobytu nieletniego w schronisku lub opinii opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów;

- 6) doręczanie postanowień i zawiadomień; konstruowanie orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, w szczególności orzeczenia o zastosowaniu środków wychowawczych, środka leczniczego lub środka poprawczego
- 7) wydawanie postanowienia o przekazaniu sprawy prokuratorowi, jeżeli w toku postępowania wyjaśniającego ujawnione zostaną okoliczności uzasadniające orzeczenie wobec nieletniego kary na podstawie art. 10 § 2 k.k.; wydawanie postanowienia o przekazaniu sprawy nieletniego szkole, do której nieletni uczęszcza albo organizacjom przewidzianym w ustawie.

Czynności, które powinny zostać zlecone aplikantowi w trakcie praktyki (czynności obowiązkowe):

Sporządzenie projektów następujących orzeczeń, wraz z uzasadnieniem i zarządzeniami w sprawach:

1. o uregulowanie lub wykonywanie kontaktów z dzieckiem;
2. o wydanie rozstrzygnięcia o istotnych sprawach dziecka lub o wyrażenie zgody na dokonanie czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka;
3. z zakresu opieki lub kurateli;
4. rozpoznawanych na podstawie ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Kierownik Działu Dydaktycznego OAS

dr Mariusz Kucharczyk
sędzia